

**teatr polski
bydgoszcz**

Joël Pommerat

KOPCIUSZEK

reż. Łukasz Gajdzis

**materiały dla nauczycieli
zeszyt metodyczny**

**opieka metodyczna i merytoryczna
Daria Sobik**

**MIEJSKI OŚRODEK EDUKACJI
NAUCZYCIELI W BYDGOSZCZY**

Zeszyt metodyczny współfinansowany
ze środków Miejskiego Ośrodka Edukacji
Nauczycieli w Bydgoszczy

Zdeklasować wroga

W życiu niemalże każdego dziecka, po okresie poczucia bycia „w centrum wszechświata”, który przypada na czas od 5 do 7 roku życia, następuje moment obniżenia poczucia wartości. Mimo że nie ma on racjonalnych pobudek i często staje się wynikiem błędnej interpretacji krytyki z zewnątrz, która następuje w trakcie socjalizacji, negatywnie wpływa na postrzeganie siebie w świecie. Jedynym powodem dezaprobaty ze strony rodziców, nauczycieli, czy rówieśników jest w mniemaniu dziecka jakaś ukryta wada, którą musi posiadać i która przeszkadza mu w byciu tak „dobrym” jak inni. Czuje się przez to odrzucone, a nie rozumie jeszcze, że na jego życie wpływają też inne czynniki niż cechy osobowościowe. O takim poczuciu odrzucenia i postrzegania siebie jako „wybrakowanego/-ej” opowiada właśnie „Kopciuszek” - zarówno w oryginalnej wersji Grimmów jak i w adaptacji Joëla Pommerata.

Kopciuszek jest postacią, z którą odbiorca błyskawicznie się identyfikuje, jednak nie ze względu na podobieństwo konkretnych doświadczeń (śmierć matki, złe relacje z macochą i rodzeństwem, czy wyczerpująca praca w domu) lecz na wspólność przeżyć i sytuacji emocjonalnej. Warstwa metaforyczna baśni umożliwia bliskie, lecz prawdopodobnie nieświadome, empatyzowanie z główną bohaterką mimo, a może właśnie dlatego, że to ona w całej opowieści jest w najgorszym położeniu. Dlatego właśnie nie lubiany/odrzucony przez resztę świata bohater często staje się dla nas najbliższy?

Odpowiedzi można szukać w interpretacjach baśni, których głównym motywem jest droga, jaką musi przebyć bohater, by stać się szczęśliwym. Podróż w tego typu literaturze symbolizuje przemianę, która niezmiennie składa się ze stałych elementów takich jak kryzys dotychczasowego świata bohatera, przełom będący rozwiązaniem problemu i ostateczne wzbogacenie swojego życia. W baśniach zawsze dobro ze złem wygra, choć droga ku temu bywa skomplikowana i uciążliwa. Ten prosty schemat kompozycyjny pozwala zatem dziecku od początku do końca podświadomie wierzyć, że historia Kopciuszka skończy się satysfakcjonująco oraz doświadczyć, że nie udałoby się to, gdyby bohaterka została ze swoim problemem całkiem sama. W tej konkretnej sytuacji z pomocą nadeszła wróżka, lecz w życiu dziecka może to być rodzic, nauczyciel, pedagog, rówieśnik. Dziecko przyswajając historię Kopciuszka uczy się, że każdy problem można rozwiązać i tym samym, nie z każdym poradzi sobie samodzielnie.

Wg B. Bettelheima „emocjonalne uwikłania i wynikające z nich trudności wydawać się mogą czymś, co nie daje się przekroczyć, a jednak odważna walka z nimi prowadzi do o wiele lepszego losu niż ten, który jest naszym udziałem wówczas, gdy z żadnymi poważnymi problemami nie musimy się zmagać”¹. To nie przeczekanie problemu bądź jego przemilczenie, choć o wiele łatwiejsze, jest sposobem na unikanie cierpienia, lecz świadome stawienie mu czoła. W baśni pokonanie wroga jest analogiczne do doświadczeń, jakie stać się muszą udziałem dziecka, jeśli ma osiągnąć dojrzałość. W rzeczywistym świecie dla dziecka (i dla wielu dorosłych) głównym wrogiem staje się przede wszystkim strach przed odrzuceniem, który paraliżuje jego swobodę, a tym samym rozwój. Jedynym co my, dorośli, możemy zrobić, by ten strach zdeklasować, jest podtrzymywanie dziecka na duchu w trudnej walce o to, aby stać się sobą.

Daria Sobik

¹ B. Bettelheim, *Cudowne i pożyteczne. O znaczeniach i wartościach baśni*, Warszawa 1996, str. 200.

Lekcja nr 1

JĘZYK POLSKI/LEKCJA WYCHOWAWCZA

**Temat: Jak być powinno a jak jest?
– wizerunek rodziny w spektaklu
„Kopciuszek” w reżyserii Łukasza Gajdzisa
oraz wybranych utworach literackich.**

Scenariusz przeznaczony dla uczniów liceum (niektóre elementy – dla szkoły podstawowej).

Znaczne jego elementy można wykorzystać w szkole podstawowej oraz na godzinie wychowawczej – w trakcie rozmów o wartościach i roli rodziny w życiu człowieka. Można zrealizować tylko I część lekcji – na podstawie spektaklu (90 minut) lub obie części (dodatkowe 45 minut) z wykorzystaniem kontekstów np. na lekcjach powtórkowych w trzeciej klasie.

Cele zajęć:

Uczeń:

- prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu ze spektaklem teatralnym, II 1.1
- wykorzystuje konteksty w interpretacji spektaklu, II 3.2
- porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich, II 3.3
- dostrzega związek języka z wartościami; rozumie, że język jest źródłem poznania wartości, II 4.1
- dostrzega w spektaklu konflikty wartości, II 4.3
- tworzy wypowiedź ustną prezentując spostrzeżenia własne i grupy, III 1.1.

Formy pracy:

- jednostkowa
- grupowa

Środki dydaktyczne:

- fragmenty scenariusza do spektaklu (karta z cytataми)
- fragmenty artykułów o rodzinie i jej roli
- karty pracy

Drogi uczenia się:

- poprzez przeżywanie
- poprzez działanie
- poprzez przyswajanie
- poprzez odkrywanie

Metody:

- poszukująca (metoda problemowa)
- podająca (pogadanka)
- metody aktywizujące (metaplan, burza mózgów)

Przed spektaklem uczniowie dzielą się na sześć grup i otrzymują karty pracy. Wcześniejsze zapoznanie się z nimi pozwoli uczniom w trakcie oglądania spektaklu skupić się na określonych problemach i zagadnieniach analizowanych na lekcji. Uczniowie w domu zapoznają się również z fragmentami artykułów Marii Ryś i Małgorzaty Owcy na temat roli rodziny w życiu człowieka (zał.1.,2.), dostępnych w Internecie.

Tok zajęć

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA

1. Podjęcie przez nauczyciela swobodnej rozmowy z uczniami o zagadnieniach, problemach poruszonych przez reżysera w spektaklu – dom, rodzina, relacje międzyludzkie, miłość, tęsknota, śmierć, samotność, dojrzewa-

nie, pogoń za sukcesem, strach przed starością i odrzuceniem, akceptacja, tolerancja.

2. Omówienie celów lekcji.

3. Podanie tematu lekcji i określenie przez nauczyciela problemu:

Jaki obraz rodziny został przedstawiony w spektaklu? Jak być powinno – jakie potrzeby powinna zaspokajać rodzina? Jak jest? Dlaczego nie jest tak, jak być powinno? Analiza problemu na podstawie spektaklu oraz wybranych utworów literackich.

4. JAK BYĆ POWINNO? – próba zdefiniowania przez uczniów pojęcia „rodzina” i określenie jej podstawowych funkcji na podstawie wcześniej przeczytanych artykułów (zał.1 i zał.2) oraz własnych doświadczeń. Uczniowie wyjaśniają, jakie potrzeby powinna zaspokajać rodzina.

Przykładowe odpowiedzi:

Rodzina to:

- zbiorowość ludzi powiązanych ze sobą więzią małżeństwa, pokrewieństwa czy powinowactwa;
- rodzaj wspólnoty emocjonalnej, której podstawę stanowią miłość i wzajemne zrozumienie.

Podstawowe funkcje, zadania członków rodziny (szczególnie wobec dziecka):

- troska o rozwój fizyczny, psychiczny i intelektualny;
- zaspokajanie potrzeb emocjonalnych (miłości, akceptacji, czułości, poczucia bezpieczeństwa, szacunku, zaufania...);
- przekazywanie właściwych wartości, postaw i wzorów zachowań;
- pozytywne motywowanie do aktywności, samorealizacji i współdziałania;
- pomoc w rozwiązywaniu problemów;
- budowanie poczucia własnej wartości (...).

II. CZĘŚĆ WŁAŚCIWA – JAK JEST? DLACZEGO NIE JEST TAK, JAK BYĆ POWINNO?

1. Uczniowie siadają w sześciu grupach, na które zostali podzieleni przed spektaklem. Wykorzystują rozdane na lekcji przez nauczyciela karty z cytatami wypowiedzi bohaterów. Samodzielnie je selekcionują. Na podstawie ich analizy oraz refleksji po obejrzeniu spektaklu charakteryzują relacje między poszczególnymi członkami rodziny i przygotowują się do rozwiązania problemu postawionego na początku lekcji.

Grupa I – charakteryzuje relacje między MACOCHĄ a jej córkami.

Przykładowa realizacja zadania:

- Macocha: jest skoncentrowana na sobie, na swoim wyglądzie i tym, jak postrzegają ją inni;
- wulgarnie i z lekceważeniem odnosi się do córek, co świadczy o tym, że nie szanuje ich uczuć;
- pozbawiona empatii, gotowa naruszyć sferę intymności swoich dzieci, aby osiągnąć zamierzony cel (groźenie upublicznieniem pamiętnika jednej z córek);
- realizuje swoje potrzeby;
- krzyczy, a nie rozmawia, wydaje rozkazy, autorytaryzm;
- córki żyją w cieniu matki;
- wpaja córkom system wartości, w którym nie liczą się potrzeby innych;
- to, jak matka odnosi się do córek, wpływa na ich lekceważący stosunek do Sandry i jej Ojca.

Grupa II – analizuje wypowiedzi MACOCHY i NARRATORA. Na ich podstawie omawia system wartości MACOCHY oraz jej cele życiowe.

Przykładowa realizacja zadania:

- egocentryczna osobowość;
- nastawiona na odniesienie sukcesu;
- marzy o innym życiu w tzw. towarzystwie;
- rodzina jest dla niej obciążeniem, ograniczeniem, koniecznością;
- rozczarowana macierzyństwem, małżeństwem, czuje się niespełniona i to wpływa na jej relacje z otoczeniem;

- gotowa związać się z Księciem, pragnie zmiany i nie uwzględnia w tych planach córek ani Sandry i jej Ojca;
- niespełniona, szuka swojego szczęścia, uzależniona od opinii innych o sobie;
- boi się starości, utraty urody – choć się do tego nie przyznaje;
- paradoksalnie może budzić współczucie.

Grupa III – charakteryzuje relacje między OJCEM i DZIEWCZYNKĄ – przed i po wprowadzeniu się do nowego domu.

Przykładowa realizacja zadania:

- przed śmiercią żony Ojciec był blisko z córką, aktywnie uczestniczył w jej życiu, bywał na szkolnych przedstawieniach, rozmawiał z nią;
- mężczyzna kochał zmarłą żonę, ale teraz pragnie ponownie ułożyć sobie życie a córce dać nowy dom;
- rozdarty między miłością wobec córki, obowiązkami ojca a chęcią stworzenia nowej relacji z kobietą; między zaspokojeniem potrzeb własnych i dziecka;
- poczucie winy Ojca, tłumaczenie się przed córką;
- dziewczynka próbuje zrozumieć Ojca, ale czuje się odrzucona, kocha go i martwi się o niego;
- Ojciec i Sandra oddalają się od siebie i oboje z tego powodu cierpią;
- córka, wbrew pozorom, jest silniejsza od Ojca.

Grupa IV – omawia zachowanie MACOCHY i jej córek wobec DZIEWCZYNKI.

Przykładowa realizacja zadania:

- traktują ją jak kogoś gorszego, nie zależy im na tym, by dobrze czuła się w nowym domu;
- nie liczą się z jej uczuciami i potrzebami (pokój w piwnicy; kpiny z zegarka; nazwanie Kopciuchem, pokraką; wyrzucenie plecaka ze zdjęciami matki; zniszczenie sukni jej matki; zakaz mówienia o matce Sandry; nakaz noszenia gorsetu; niezabranie jej na bal; zrzucenie na dziewczynkę prawie wszystkich nieprzyjemnych obowiązków domowych – wynoszenie śmieci, mycie toalet, piekarnika, pranie; przedstawienie jej Królowi jako pani sprzątającej itd.);
- Sandra nie jest uległą, to nie jest typowa ofiara, drzemią w niej pokłady gniewu i buntu.

Grupa V – omawia relacje między MACOCHĄ a OJCEM DZIEWCZYNKI.

Przykładowa realizacja zadania:

- Macocha nie liczy się z oczekiwaniami i uczuciami mężczyzny, zabrania wspominać i rozmawiać o jego pierwszej żonie; jest o nią zazdrosna; czuje, że jej rywalką jest zmarła; narzuca mu, jak powinien traktować swoją córkę;
- mężczyzna jest uległy, słaby; posłusznie wykonuje rozkazy Macochy; rezygnuje z decydowania o sobie i córce;
- odreagowuje stres paląc papierosy;
- zgadza się na „zniewolenie” córki gorsetem; idzie na bal wbrew sobie, naraża się na śmieszność ubierając strój z epoki Ludwika XIV; ostatecznie odrzucony zamieszkuje w piwnicy z córką.

Grupa VI – omówienie postaw KSIĘCIA I DZIEWCZYNKI wobec śmierci ich matek.

Przykładowa realizacja zadania:

- oboje nie mogą pogodzić się z prawdą, długo ją wypierają – Księżę, przez wiele lat czeka na telefon od matki, sądzi, że ona nie wraca z powodu strajku na kolei, choć sam zauważa, że brzmi to dość absurdalnie; natomiast Sandra długo sądziła, że jeśli będzie o mamie nieustannie myślała, to ona nie umrze naprawdę i kiedyś wróci;
- bohaterom doskwierają: tęsknota, samotność, poczucie odrzucenia, rozczarowanie, nieumiejętność cieszenia się życiem, dystans do ludzi;
- z czasem oboje dojrzewają i godzą się z faktami, pomaga im w tym przyjaźń.

2. WNIOSKI – podsumowanie I części lekcji.

Nauczyciel przywołuje wypowiedź Macochy, w której bohaterka opisuje dom ze szkła, jako wyjątkowy i wspaniały. Prosi uczniów o skomentowanie tych słów w części podsumowującej dotychczasowe rozważania.

Fragment scenariusza do spektaklu „Kopciuszek”

MACOCHA

Więc tak, chciałam powiedzieć kilka słów na temat „waszego” nowego wspaniałego, nowoczesnego domu, w którym dzisiaj zamieszkacie. Ten wyjątkowy dom znajduje się na superosiedlu i jest supernowoczesny i w ogóle jest super. Ten dom jest wyjątkowy nie tylko dlatego, że jest nowoczesny, i że cały zrobiony jest ze szkła, i że jest cały przezroczysty...

OJCIEC

Rzeczywiście jest cały ze szkła i jest cały przezroczysty...

SIOSTRA MAŁA

Szkoda tylko, że ptaki rozbijają się ciągle o szyby, bo ich nie widzą... I musimy usuwać codziennie dziesiątki czarnych trupów z trawnika.

Przykładowa reakcja:

Uczniowie zauważają, że rodzina Sandry pierwotnie zaspokajała potrzeby wszystkich jej członków. U jej podstaw były miłość i wzajemny szacunek (świadczy o tym m.in. scena rozmowy matki z córką). Rodzina przeżyła jednak głęboki kryzys wywołany najpierw śmiercią jej matki a następnie związaniem się Ojca z niewłaściwą kobietą i wyprowadzeniem się z ich domu. Relacje między dziewczynką i Ojcem w wyniku tego pogorszyły się. Uległy poprawie po jego rozstaniu z Macochą i wyprowadzeniu się ze szklanego domu. Sandra pogodziła się ze śmiercią matki i zyskała przyjaciela-Księcia, stała się osobą ciekawą świata.

Dlaczego można uznać, że dom Macochy nie był prawdziwą wspólnotą?

Dzieci nie zostały nauczone:

- budowania więzi międzyludzkich;
- szacunku dla samego siebie i dla każdego człowieka, tolerancji dla jego inności, poszanowania odmiennych poglądów, postaw;
- umiejętności właściwej komunikacji, rozwiązywania problemów;
- cenięcia istotnych wartości;
- zaspokojenia potrzeb miłości, życzliwości.

W rodzinie tej zabrakło ważnych rozmów o: śmierci, wartościach, potrzebach, marzeniach, uczuciach, etc.

II. CZĘŚĆ LEKCJI – 45 minut

1. W tej części lekcji uczniowie porównują modele rodzin przedstawionych w spektaklu z wizerunkami rodzin w innych utworach literackich. Wybór tekstów jest dowolny. Inicjując odwołania do lektur, nauczyciel przekornie może spytać czy szklany dom Macochy ma coś wspólnego ze szklanymi domami, o których jest mowa w „Przedwiośniu” Stefana Żeromskiego.

Prawdopodobne odpowiedzi uczniów:

- szklane domy w powieści Żeromskiego są symbolem marzeń autora o Polsce idealnej, o kraju, w którym rozwiązano problemy: bezrobocia, bezdomności, niskiego poziomu higieny, braku opieki medycznej itd.,
to metafora kraju, w którym żyją ludzie szczęśliwi;
- szklany dom Macochy, to dom, który może być ciekawy z architektonicznego punktu widzenia, zaspokajający snobistyczne upodobania kobiety, ale na pewno niegwarantujący rodzinnego ciepła, poczucia bezpieczeństwa, miłości ani szczęścia; **o przezroczyste, zimne szkło rozbijają się nie tylko ptaki, ale i ludzie.**

2. W dalszej części lekcji uczniowie mogą wykorzystać informacje o różnych typach rodzin zawarte w artykule Małgorzaty Owcy (zał. 1) i porównać je z modelami rodzin przedstawionymi w tekstach literackich.

3. W wyniku ukierunkowanej przez nauczyciela burzy mózgów uczniowie przywołują obrazy różnych typów rodzin, utrwalone w omawianych na lekcjach języka polskiego lekturach, dokonują charakterystyki porównawczej.

Propozycje:

a) „Pan Tadeusz” Adam Mickiewicz – rodzina, w której kultywuje się tradycję, staropolskie obyczaje, wychowuje się młode pokolenie w duchu patriotyczno-obywatelskim, ceni przywiązanie do rodzimej natury; wpływ Sędziego i ks. Robaka na postawę oraz system wartości Tadeusza i Zosi,

-i/lub patriarchalny model rodziny Horeszków i jego wpływ na losy Ewy i Jacka;

b) Mitologia – tu archetyp rodziny, której członkowie rywalizują ze sobą o władzę (Uranos, Gaja, Kronos i pozostali tytani);

b) „Chłopi” Władysław Reymont – realistyczno-naturalistyczny obraz rodziny, której więzi zostają wystawione na próbę za sprawą rywalizacji o ziemię, kobietę i dominację w gromadzie lipieckiej;

c) „Ferdynand” Witold Gombrowicz – liberalno-postępowa rodzina Młodziaków, uważająca się za nowoczesną, tolerancyjną, otwartą na świat, wielbiąca sport i racjonalizm – a tak naprawdę zniewolona przez Formę;

d) „Tango” Sławomir Mrożek – groteskowy obraz rodziny, w której doszło do odwrócenia stereotypowych ról, dramatyczne skutki braku zasad, konflikt pokoleń;

e) „Świętoszek” Molier – rodzina przeżywająca poważny kryzys, na skraju rozpadu pod wpływem pojawienia się w domu obłudnika czyhającego na majątek Orgona;

f) „Moralność pani Dulskiej” Gabriela Zapolska – tragikomiczny obraz kołtuńskiej rodziny zdominowanej przez matkę-hipokrytkę, dla której najważniejsze jest zachowanie pozorów moralności.

III. PODSUMOWANIE

Uczniowie zauważają i omawiają zależności między systemem wartości członków rodziny a możliwościami zaspokojenia ich potrzeb emocjonalnych i osiągnięcia szczęścia. Odkrywają uniwersalizm toposu rodziny. Zwracają uwagę na różne sposoby realizacji tego motywu w tekstach kultury. Określają przyczyny jego popularności.

Czas trwania : cz. I – 90 minut, cz. II – 45 minut

Opracowała: Lucyna Wójt

KARTA Z CYTATAMI

Fragmenty scenariusza do spektaklu „Kopciuszek” w reżyserii Łukasza Gajdzisa na podstawie baśni – „Kopciuszek” JOËL POMMERAT

SIOSTRA DUŻA

Nieźła ta sukienka! Pasuje ci!

MACOCHA

Dziękuję.

SIOSTRA MAŁA

Ty to masz szczęście. Wszystko ci pasuje.

MACOCHA

Wiem! Wczoraj w sklepie powiedzieli mi to samo: Pani wszystko pasuje. Pani jest taka młoda. Jak modelka! Te pani córki, to w ogóle wyglądają jak Pani siostry. Ciągłe mi to mówią! To dlatego! Czasami mnie to już nawet męczy. Modelka i modelka!

•

MACOCHA

Dajcie spokój z tymi waszymi wymysłami! Próbuję wytłumaczyć Sandrze, że się źle prowadzi! Że w ogóle o sobie nie dba! Ot, prosty przykład. Idziemy we dwie na ulicy, mijacie nas i co sobie myślicie? Która jest młodszą?

SIOSTRA DUŻA

No, wiadomo że ty!

MACOCHA

I widzisz! Mówiłam ci! To naprawdę nie przystoi młodej dziewczynie tak się postarzać!

•

MACOCHA

Więc tak, chciałam powiedzieć kilka słów na temat „waszego” nowego wspaniałego, nowoczesnego domu, w którym dzisiaj zamieszkacie. Ten wyjątkowy dom znajduje się na superosiedlu i jest supernowoczesny i w ogóle jest super.

Ten dom jest wyjątkowy nie tylko dlatego, że jest nowoczesny, i że cały zrobiony jest ze szkła, i że jest cały przezroczysty...

OJCIEC

Rzeczywiście jest cały ze szkła i jest cały przezroczysty...

SIOSTRA MAŁA

Szkoda tylko, że ptaki rozbijają się ciągle o szyby, bo ich nie widzą...

SIOSTRA DUŻA

I musimy usuwać codziennie dziesiątki czarnych trupów z trawnika.

MACOCHA

...nie tylko, że jest zrobiony cały ze szkła, ale został zaprojektowany przez architekta o światowej renomie. Zresztą jego nazwisko na pewno coś wam powie...

.

MAŁA DZIEWCZYŃKA

To jeszcze powtórzę, żebyś była pewna, że dobrze zrozumiałam: „Moja mała córeczko, kiedy mnie tu zabraknie, musisz myśleć o mnie cały czas. Pamiętaj, nie wolno ci nigdy o mnie zapomnieć. W ten sposób jakaś częśćka mnie pozostanie przy życiu.”

Mamo, obiecuję ci, że będę o tobie myśleć cały czas. Dobrze to zrozumiałam, teraz na pewno nie umrzesz, tylko schowasz się w jakimś niewidzialnym miejscu strzeżonym przez ptaszki. Rozumiem, że jeżeli zapomnę o tobie choćby na pięć minut, to ty umrzesz naprawdę. Nic się nie przejmuj mamo, nie pozwolę ci umrzeć, możesz na mnie liczyć. Każdego dnia, w każdej godzinie i przez całe moje życie będziesz w moich myślach... nic się nie bój.

.

MAŁA DZIEWCZYŃKA

Trzymaj, to jest album z fotografiami, gdy moja mama była młoda. Nosiła się wtedy krótkie fryzury. Ale potem zapuściła długie, o takie dotąd! Mówiła, że takie jej bardziej pasowały. A ty jak sądziłeś, co?

OJCIEC

Proszę cię, spakuj ten album do plecaka, w tej chwili!

.

MAŁA DZIEWCZYŃKA

Naprawdę się wtedy na mnie wkurzyła... to się zdarzyło tylko raz, czy dwa przez całe życie, że tak na mnie mama nakrzyczała.

MACOCHA

Ale że co to było to przed chwilą? Nie gadamy o twojej mamci, nie gadamy! Rozumiesz? Mamy gdzieś twoją matkę! Mamy gdzieś, że była miła i nie krzyczała! Mam dość! Do jasnej... mam tego dosyć!

OJCIEC

Sandra, o czym rozmawialiśmy niedawno?

MAŁA DZIEWCZYŃKA

No tak, racja! Zapomniałam.

MACOCHA

Bierz się za kuchnię! Nie chcę widzieć ani jednego tłustego głuta w środku.

.

MACOCHA

Pójdiesz w tej chwili do pokoju twojej córki, zabierzesz tę całą suknię, wyniesiesz do ogrodu za dom i spalisz.

OJCIEC

Mam ją spalić?

MACOCHA

To jest jakiś problem?

OJCIEC

Sandra nigdy się nie zgodzi.

MACOCHA

Bardzo cię proszę, byś może nie konsultował wszystkiego ze swoją córeczką. Więc teraz pójdziesz do jej pokoju, zabierzesz wreszcie tę suknię, powiesz, że przyniesiesz ją później, że się - nie wiem - zepsuła, zniszczyła, została obrócona w perzynę... lub wciśnij jej jakiś kit, tak jak się ściemnia dzieci i się pośpiesz!!!!

OJCIEC To nie jest takie proste.

MACOCHA Tak, wiem. Prawda. Nie jest łatwo dogadać się z własnymi dziećmi: więc okej – zastanów się i decyduj! Twoja była ex żona, czy ja! I chcesz mieszkać tam, czy tu?! Twoja decyzja!

OJCIEC

Idę.

MACOCHA

No i bardzo dobrze. Czekam w ogrodzie!

•

NARRATORKA

Samotność doskwierała małej dziewczynce bardziej niż zwykle, po tym, jak ojciec zabrał suknię jej matki. Zaczęła więc znowu robić to, czego odmawiała sobie przez ostatnie miesiące. Zaczęła marzyć! Puszczając wodze fantazji, wymyślając niestworzone, zabawne historie, które pojawiały się na ścianach wokół niej. Pewnego razu jednak pojęła, że coś jest nie tak. Zegarek przestał chodzić, a co najgorsze – przestał dzwonić. Może trzeba było wymienić baterię. Niesiona przez swoją wyobraźnię mała dziewczynka zapomniała RAZ pomyśleć o swojej mamie. Gdy tylko to zrozumiała, wpadła w straszny gniew, nie mogła przestać się obwiniać. Pragnęła, by ktoś ją porządnie ukarał, tak by miała za swoje. Ale jaka kara mogła odpowiadać winie, jaką być może tamtej nocy popełniła?

•

OJCIEC (do córki)

Wiesz, myślę, że jesteś w stanie zrozumieć już pewne rzeczy. Jesteś już dużą dziewczyną. Musisz mnie trochę zrozumieć i pomóc mi. Słuchaj, ja też mam życie Sandra, nie mogę ciągle żyć przeszłością. Jestem jeszcze młody i chcę być szczęśliwy. Rozumiesz – po prostu muszę zamknąć tamten rozdział i zacząć wszystko od nowa! Po prostu spróbuj to zrozumieć, bo inaczej to się nie uda.

•

MACOCHA

Jeszcze tu siedzisz? Ale powiedz mi co ty właściwie teraz robisz, leniu? Żółwik się zmęczył bieganiem i postanowił troszkę odsapnąć? Gdzie jest twój ojciec, polazł gdzieś? Co? Znowu sobie marzysz, a tu jest prawdziwe

ciężkie życie! Spójrz na siebie, jak ty się garbisz. Jak stara baba, a niemłoda panna! Rozgogolona jakaś... W ogóle nie dbasz o siebie. A tu potrzeba trochę wysiłku, by nie wyglądać jak 96-lenna staruszka! Przestań się chociaż garbić! Wyprostuj się, włóż w to energię jakąś. Nie wiem, może trzeba ci kupić jakąś protezę na te krzywe plecy. Jak będzie tak dalej. To utrzyma cię prosto – to dla twojego dobra! Bez tego za dwa lata będziesz wyglądać jak pokraka. Kobieta musi nieustannie o sobie dbać i o swój image! Uroda to podstawowe narzędzie, image to jest to, co idzie z kobietą przez całe życie! To podstawa nowoczesnej kobiety! Masz świadomość, że ty też wkrótce dorośniesz? Co wtedy? Spójrz na mnie! Ile lat mi dajesz? No, na ile wyglądam? Nie słyszysz? Co nic nie powiesz, bo cię wcięło? Widzisz, jak ja się super trzymam! Jak trzymam głowę! I powtarzam! Ja odmawiam emerytury, ja się nie zestarzeję, będę trwać na wieki wieków, bo ja jestem inna, bo ja idę pod prąd! Ja jestem kobieta pracująca! To dlatego nikt nie może zgadnąć ile mam lat, a moje córki wyglądają jak moje siostry! Taka jestem młoda – tu (wskazuje na swoją głowę). Staram się taka pozostać, to mnie przenika.

•

SIOSTRA DUŻA

Mam tremę... Jak teraz myślę o tym balu, to się jakoś boję.

SIOSTRA MAŁA

Tak się trochę czuję jak we śnie, jeszcze w to nie wierzę.

MACOCHA

Ale może skończ już z tymi historiami „jak we śnie”?

SIOSTRA MAŁA

Ale co?

MACOCHA

„Czuję się jak we śnie”. Jesteś jakaś głupia?

SIOSTRA MAŁA

No, bo tak się trochę czuję – jak we śnie. Nigdy bym nie pomyślała że przytrafi się nam takie szczęście.

MACOCHA

Jeśli ktoś jeszcze raz powie słowo „jak we śnie”, to go trzepnę! Czasami się

zastanawiam, po kim wy macie tę wrodzoną, chroniczną głupotę. Bajki są dla małych dzieci i nie można ich zmieniać. A ja chcę coś zmienić!

DWIE SIOSTRY

„To wszystko, co nam się przydarza to prawda, a nie sen!”t

MACOCHA

I co, można?! Posłuchajcie, kretyнки. Na tym balu będzie para królewska, księżęta, ci wszyscy – tam będą normalnie. WSZYSCY WAŻNI W TYM KRAJU. Będziemy obcować przez jedną noc z nimi wszystkimi, można sobie wyobrazić te rozmowy, te uśmieszki. Możemy sobie wyobrazić, że na moment zostaniemy ich przyjaciółmi – np. króla – to przecież jest równy gość powiedziałabym. Zdradzę wam taki mały sekret – odkąd byłam małą dziewczynką ciągle czułam, że zasługuję od życia na więcej niż to... wyszłam za mąż, urodziłam dzieci...

DWIE SIOSTRY

No raczej. Nas.

MACOCHA

Poświęciłam się mężowi i dzieciom i nic nie przeżyłam. Ale jakoś tak wewnętrznie czułam, że ktoś pozna moje prawdziwe „ja” pewnego dnia.

OJCIEC

Tak się trochę czuję, jak we śnie, jeszcze w to nie wierzę.

MACOCHA

Przecież to jest nie do wytrzymania! Otacza mnie banda kompletnych kretynów! Mam nadzieję, że coś się naprawdę zadzieje. Jeśli wyjdziemy naszym szansom naprzeciw.

.

DUŻA SIOSTRA

W każdym razie totalnie nie wiem, w co się ubrać(. ..) To są ciuchy dla niego, przecież też się musi ubrać. Nie będzie nam przecież robił wstydu.

MAŁA SIOSTRA

A on w ogóle musi iść z nami?

OJCIEC

Dzięki.

•

MACOCHA

Daj przymierzę tę i tę drugą też.

SIOSTRA MAŁA

Ale to ja ją pierwsza znalazłam.

MACOCHA

Daj, mówię, tę suknię i tak ci w ogóle nie pasuje.

•

NARRATOR

Przyszła żona ojca małej dziewczynki i jej dwie córki postanowiły ubrać się dokładnie tak, jak wyobrażały sobie tych wszystkich królów, książąt i księżniczek, którzy tam będą. Dzięki doskonałej ręce światowej sławy krawców, można poprawić swój wygląd. Mało tego, za sprawą innych wielkich artystów można w ogóle zmienić kształt swojego ciała. Te praktyki były szeroko cenione, ale przeprowadzane w całkowitej dyskrecji.

Pewnego dnia córki zobaczyły rezultat i zapragnęły tego samego, na co macocha się ostatecznie zgodziła. Tego roku najnowszym krzykiem mody były duże uszy. Nikt, zwłaszcza wśród młodych, nie chciał mieć małych uszu. Idąc w ślady swej matki, obie siostry, przygotowując się do balu z księciem poddały się zabiegowi powiększania. Były niezwykle zadowolone z finalnego efektu.

•

OJCIEC (w kostiumie z epoki Ludwika XIV, z peruką, odpalając papierosa)
Dobra, to my lecimy... W sumie głupio mi cię tu zostawiać. (odnosząc się do papierosa)

To już ostatni na dziś, obiecuję! Sama rozumiesz, nie mam wyjścia, odkąd jestem z nią, muszę palić... może nawet lepiej, że nie idziesz, wiesz... myślę, że to będzie jakaś strasznie sztywna impreza.... Dobra, na mnie już czas...

MAŁA DZIEWCZYNKA

To na razie.

OJCIEC

No, na razie... wiesz, ja w sumie też nie jestem zadowolony, że tam idę...

MACOCHA

Ale to jest jakiś koszmar! Kto to w ogóle wymyślił, bym się tak ubrała!

SIOSTRA DUŻA

No ty!

MACOCHA

Ja? Wcale nie ja? To... to on!

SIOSTRA DUŻA

Ja też wracam, trzeba się szybko przebrać i jeszcze zdążyć.

MACOCHA

Właźcie, to rozkaz!

SIOSTRA DUŻA

NIE!

MACOCHA

Przestań dyskutować. Powiedziałam wchodź, bo jak nie to pokażę wszystkim ksero twojego pamiętnika. A tam są niezłe kwiatki. Wiesz, że jestem do tego zdolna. Właź! I ty też! Ja pójdę za wami!

MACOCHA

Nie wiem, wydaje mi się, że gdy wychodziłam, ktoś mnie popchnął albo gorzej... może ja kogoś popchnęłam. Dziecko, nie wiem, takiego chłopca dość zahukanego. Mam nadzieję, że to nie był ktoś ważny. Wolę o tym nie myśleć. Jeszcze tego by brakowało... Gdyby to był ktoś ważny...

DUŻA SIOSTRA

Ale jesteś pewna, że nie wpadłaś na księcia?

MACOCHA

Z czym ty mi tu wyjeżdżasz, idiotko?! Nie mów do mnie nigdy w ten sposób, słyszysz? Zabraniam ci się do mnie tak odzywać! Wypluj to słowo!

SIOSTRA DUŻA

Ale to ty przed chwilą powiedziałaś...

MACOCHA

Uważaj!!! Naprawdę! Bo zaraz wyjdę z siebie i zobaczysz! I poczujesz na skórze! Normalnie -jestem tak wściekła, że bym wszystko rozwaliła. Was wszystkich też ukatrupiła! Rozumiesz! Bo to -wszystko przez was! Przez was stracone, przez was wszystko przepadło! Miałam-nadzieję na -malutką zmianę, na taką zmiankę, lepsze nowe życie, po prostu inne. I wy mi ją zgasiliście! Tę -nadzieję mi odebraliście, ten płomycek zalaliście wodą. I teraz wszystko jest-stracone, wszystko -skończone. Już po mnie.

(Wchodzi siostra mała.)

SIOSTRA MAŁA

Mamo.

MACOCHA

Czego, ty nędzny, bojaźliwy, cykorze.

•

KRÓL

To doskonały pomysł. Nawet lepiej; mój syn nie powinien dowiedzieć się o mych poszukiwaniach.

Jak się Panie domyślacie, jego matka, moja żona, królowa, zmarła gdy miał pięć lat. Od tego dnia, by mu oszczędzić cierpienia opowiadam mu historię, że jego matka wyjechała w daleką podróż i ciągle nie może wrócić z powodu strajków na kolei. I każdego wieczoru wymyślam kolejne kłamstwo, by usprawiedliwić ją dlaczego nie dzwoni. I to jest dla mnie straszne.

MACOCHA

To naprawdę straszne... biedne dziecko. Czeka na swoją matkę każdego bożego dnia.

ZAŁĄCZNIK NR 1

Maria Ryś, *Rola rodziny w przygotowaniu dzieci i młodzieży do życia w małżeństwie i rodzinie (fragm.)*

http://bazhum.muzhp.pl/media//files/Studia_nad_Rodzina

(...) Rodzina spełnia swoje funkcje, jeśli troszczy się o prawidłowy rozwój fizyczny i psychiczny dziecka, o jego rozwój intelektualny, jeżeli zaspokaja potrzeby emocjonalne dziecka, przy równoczesnym wzbogacaniu jego życia uczuciowego (...). Do istotnych funkcji rodziny należy wpajanie społecznie akceptowanych zasad i norm moralnych, uwrażliwianie dzieci na potrzeby otaczającego świata, kształtowanie poczucia dobra i zła.

Dzięki dobrej rodzinie dziecko nabywa poczucia bezpieczeństwa, ma świadomość obecności osób, na które zawsze może liczyć. Rodzice są dla dziecka stałym źródłem miłości i akceptacji, przekazują określone wzory zachowania, kierują jego rozwojem, pomagają w rozwiązywaniu problemów (...).

Dzięki rodzinie dziecko winno kształtować w sobie poczucie godności osobistej, rozwijać i kształtować ambicje i aspiracje dostosowane do swoich możliwości. Rodzina powinna także uczyć tolerancji wobec innych i poszanowania ich poglądów. Rodzina spełnia swoje funkcje, jeśli troszczy się o prawidłowy rozwój fizyczny i psychiczny dziecka, o jego rozwój intelektualny, jeżeli zaspokaja potrzeby emocjonalne dziecka, przy równoczesnym wzbogacaniu jego życia uczuciowego. Do istotnych funkcji rodziny należy wpajanie społecznie akceptowanych zasad i norm moralnych, uwrażliwianie dzieci na potrzeby otaczającego świata, kształtowanie poczucia dobra i zła.

Tak więc, aby rodzina stawiała się prawdziwą wspólnotą rodzice muszą nauczyć dzieci:

- budowania więzi międzyludzkich;
- szacunku dla samego siebie i dla każdego człowieka, tolerancji dla jego inności, poszanowania odmiennych poglądów, postaw;
- umiejętności właściwej komunikacji, rozwiązywania problemów;
- cenięcia istotnych wartości;
- zaspokojenia potrzeb miłości, życzliwości.

U podstaw budowania więzi międzyludzkich leży zrozumienie drugiego człowieka, poczucie, że jest się przez niego rozumianym, że można mu ufać, a więc zdolność tworzenia prawdziwych więzi międzyludzkich. Przygotowanie do życia w rodzinie jako wspólnocie to wychowanie do miłości (...).

ZAŁĄCZNIK NR 2

Małgorzata Owca, *Rola rodziny jako środowiska wychowawczego w rozwoju dziecka (fragm.)*

<http://www.znpchorzow.pl/publikacje/opracowania/078.pdf>

(...) Biorąc pod uwagę oczekiwania rodziców wobec dziecka oraz emocje i charakterystyczne sposoby oddziaływań wychowawczych wyodrębnia się pięć głównych typów rodzin, są to:

rodzina władzy – charakteryzuje się ona tradycyjnym układem ról, gdzie każde dziecko ma wyznaczone miejsce, oczekiwania wobec dziecka są duże, często przekraczają jego możliwości i są niedostosowane do jego indywidualnych cech; w takiej rodzinie dziecko żyje pod presją wielkich wymagań, nikt nie daje mu wsparcia i nikt z nim nie rozmawia o jego problemach; rygorystycznie wymaga się wykonywania powierzonych mu zadań, bezwzględного posłuszeństwa – niezrealizowanie zadań pociąga za sobą bolesne kary wymierzone z perfekcyjną dokładnością, dominują kary fizyczne, często stosowane są też kary psychiczne, jak poniżanie, straszenie utratą miłości rodzica czy nawet porzuceniem. W takiej rodzinie dziecko czuje się niekochane, samotne, nieszanowane, uczy się rezygnować z własnych pragnień, rozwija się u niego poczucie klęski, niewolnictwa, co w efekcie powoduje mocno zaniżoną samoocenę dziecka; reakcją może być też z drugiej strony negatywizm i bunt; dziecko przeżywa złość, gniew, poczucie winy i bezradność. Deformacja osobowości powstająca na skutek permanentnego lęku, zależności od rodzica może prowadzić do bierności, utrwalonego negatywizmu, agresji lub patologicznej identyfikacji

rodzina sukcesu – w rodzinie takiej najważniejsze znaczenie mają osiągnięcia jej członków, rywalizuje ona z innymi rodzinami i spodziewa się tylko zwycięstwa, taka rodzina stawia dziecku duże wymagania, zdecydowanie ponad jego możliwości, ale angażuje się w ich realizację; rodzina podejmuje szereg działań a dzieci wiele godzin spędzają na zleconym im zadaniu. Rodzicom sukcesu wydaje, że przy zwiększonym wysiłku można wszystko osiągnąć, stosowane kary i nagrody są za coś i mają głównie mobilizować dziecko do działania – taki sposób oddziaływania ma pobudzić motywację dziecka i zmusić do jeszcze większego wysiłku. Uczucia są limitowane w zależności od tego czy dziecko spełnia oczekiwania, czy też nie, czy sprawi zawód, czy usatysfakcjonuje rodzica. W tej rodzinie dziec-

ko stara się zadowolić rodziców, ale najczęściej nie jest w stanie, przez co wyrabia sobie opinie dziecka niezdolnego, które nic nie potrafi, pojawia się lęk przed niepowodzeniem, kształtuje się poczucie mniejszej wartości. Dziecko zaczyna unikać wszelkich sytuacji trudnych, szczególnie tam, gdzie jest poddawane ocenie społecznej. Tak rodzi się przeświadczenie o własnej nieudolności prowadzące do unikania wszelkich wyzwań. Dziecko czuje się gorsze, bo rodzice codziennie udowadniają mu, że niczego nie potrafi zrobić dobrze.

rodzina tzw. obojętna lub inaczej bezstresowa - to taka, która nie ma żadnych specjalnych oczekiwań w stosunku do dziecka, rodzice zajęci są własnymi sprawami, pracą, sukcesami, życiem osobistym, w takich rodzinach dominuje emocjonalna obojętność w relacjach z dziećmi, co często tłumaczone jest tak zwanym bezstresowym wychowaniem. Tak naprawdę dziecko nie czuje zainteresowania rodziców, ich troski, nie wie, jakie są wobec niego oczekiwania. W takich rodzinach dziecko jest samotne, rodzice są obok niego, nigdy z nim, dziecko nie czuje się bezpieczne, kochane, akceptowane, w takiej rodzinie nie buduje ono sił wewnętrznych do radzenia sobie w sytuacjach lękotwórczych, nie zna bowiem strategii postępowania, nie ma oparcia w rodzicach. Rodzi to poczucie mniejszej wartości, a to z kolei przyczynia się do nadmiernej zależności od innych, byle tylko otrzymać akceptację, której tak mu brakuje.

rodzina chaosu - charakterystyczną jej cechą jest zmienność oczekiwań wobec dziecka, a tym samym zmienność wymagań, w takiej rodzinie dziecko nie wie, czego tak naprawdę od niego się żąda, zmieniają się nie tylko wymagania, lecz także emocje. System kar i nagród, cechuje chwiejność, rodzice stosują kary fizyczne i wywierają presję psychiczną poprzez poniżanie czy wyśmiewanie. Dziecko nigdy nie jest bezpieczne, nie wie, co może je spotkać za chwilę i dlatego żyje w ciągłym napięciu.

rodzina nadopiekuńcza - taka rodzina nie ma żadnych oczekiwań w stosunku do dziecka, ale w przeciwieństwie do rodziny bezstresowej między dzieckiem a rodzicem wytwarza się silna więź. U podstaw braku specjalnych oczekiwań często kryje się lęk, że dziecku może się coś stać, przydarzyć coś przykrego, że wysiłek spowoduje chorobę czy inne nieszczęście i dlatego należy je chronić, bronić przed zagrożeniem. Dziecko jest bezbronne, a rolą rodziców jest zapewnienie mu ochrony. Jest otoczone przesadną troską (...). W ten właśnie sposób rodzice ubezwłasnowolniają dziecko, sygnalizują, że jest słabe, nieporadne; zarówno wzory zachowań sygnalizujące zagrożenie, wieczne obawy, jak i uniemoż

że czuje się ono nieudolne, infantylne, uzależnione od innych. Nie ma doświadczenia w radzeniu sobie z trudnościami i dlatego często jest przerażone każdym nowym zadaniem. Zaburzenia więzi, które występują między członkami tych rodzin, mają ogromny wpływ na kształtowanie osobowości oraz wszechstronny rozwój wzrastających w niej dzieci, mądra, zgodna i przyjazna rodzina to podstawowy warunek prawidłowego rozwoju każdego dziecka.

Postawy rodzicielskie i ich wpływ na rozwój człowieka

Do postaw rodzicielskich sprzyjających właściwemu rozwojowi dziecka można zaliczyć postawy: akceptacji, uznania praw dziecka w rodzinie, współdziałania, dawania rozumnej swobody. Są to postawy zapewniające odpowiedni kontakt uczuciowy z dzieckiem, płaszczyznę porozumienia wyzwalające aktywność dziecka i rozbudzające poczucie odpowiedzialności za swe postępowanie, pobudzające do właściwego uczestnictwa w życiu rodzinnym. Inaczej mówiąc prawidłowe są te postawy rodziców, które stwarzają warunki do pełnego społecznego rozwoju dziecka i nie prowadzą do zaburzeń w jego zachowaniu. Nie są natomiast z wychowawczego punktu widzenia poprawne te postawy rodziców, które nie uwzględniają zaspokajania podstawowych potrzeb dziecka jak: potrzeby doznawania życzliwości i miłości, współdziałania, aktywności i samorealizacji oraz szacunku dla własnej godności, poczucia własnej wartości.

Gdy stosunek rodziców do dzieci ma charakter odrzucający, także wytwarza się między nimi dystans i zaznacza się chłód uczuciowy wobec dziecka, a zamiast wnikania w jego kłopoty i problemy, występuje ciągła dezaprobata i krytyka dziecka, może to spowodować w jego rozwoju różnorodne zaburzenia, przejawiające się jako nieposłuszeństwo, kłamstwa, kłótniowość, uleganie chęci przywłaszczenia sobie cudzych rzeczy (kradzieży). Stosunek odrzucający może też winnych wypadkach powodować zastraszenie, bezradność dziecka, trudności w jego społecznym przystosowywaniu się. Również wtedy, kiedy stosunek rodziców do dziecka jest nadmiernie wymagający, tzn. kiedy stawiają oni dziecku wymagania nie liczące się z jego indywidualnością, z jego możliwościami fizycznymi i psychicznymi — prowadzić to może do występowania zaburzeń w kształtowaniu się osobowości dziecka.

Lekcja nr 2

JĘZYK POLSKI/LEKCJA WYCHOWAWCZA

Temat: „Ocalić od zapomnienia”.

Scenariusz przeznaczony dla uczniów klas VI-VIII.

Uczniowie obejrzeni spektakl pt. „Kopciuszek” w reżyserii Łukasza Gajdzisa w Teatrze Polskim w Bydgoszczy.

Cele zajęć:

Uczeń:

- interpretuje spektakl teatralny
- analizuje zachowania postaci przedstawionych w sztuce
- dokonuje autorefleksji
- poznaje literackie i muzyczne nawiązania do tematu
- doskonali umiejętność redagowania rozprawki

Formy pracy:

- indywidualna
- grupowa

Środki dydaktyczne:

- piosenka Marka Grechuty do tekstu Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego pt. „Ocalić od zapomnienia”
- odtwarzacz audio
- karty pracy
- kolorowe magazyny
- kartki z bloku rysunkowego, klej, nożyczki, pisaki.

Drogi uczenia się:

- poprzez przyswajanie
- poprzez odkrywanie
- poprzez działanie
- poprzez przeżywanie

Metody:

- pogadanka
- burza mózgów
- metoda projektów

Czas trwania: 45/90 minut.

Tok zajęć

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Nauczyciel odtwarza piosenkę Marka Grechuty do tekstu Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego pt. „Ocalić od zapomnienia” i pyta uczniów o temat utworu.

Zadanie 1

Nauczyciel rozdaje karty pracy (załącznik nr 1) i prosi uczniów o ich wypełnienie. Schemat może uzupełnić wspólnie cała klasa (czas pracy 5-7 minut).

Propozycje:

- oglądanie zdjęć/ filmów/portretów
- przechowywanie pamiątek, prezentów
- czytanie listów, wiadomości sms, wiadomości e-mail
- celebrowanie rocznic/urodzin
- przywoływanie ulubionych powiedzeń, zachowań, zwyczajów itp.
- wspomnianie w rozmowach z innymi ludźmi/ w modlitwie
- kojarzenie bliskiej osoby z muzyką, filmami, obrazami, literaturą

II. CZĘŚĆ WŁAŚCIWA

Nauczyciel odtwarza piosenkę Marka Grechuty do tekstu Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego pt. „Ocalić od zapomnienia” i pyta uczniów o temat utworu.

Zadanie 2

Nauczyciel prosi, by uczniowie wykonali samodzielnie/w parach zadanie: Wypisz w zeszyte pamiątki (materialne i niematerialne) po matce, których nie chce pozbyć się Sandra – bohaterka spektaklu pt. „Kopciuszek”.

Przykładowe odpowiedzi:

- album ze zdjęciami
- sukienki matki
- ostatnie słowa wypowiedziane przez matkę
- czas poświęcony na wspomnianie matki – zegarek
- wspomnienia związane z wyglądem, np. kolor włosów

Zadanie 3

Nauczyciel rozdaje uczniom karty pracy (załącznik nr 2). Tabelę uzupełnia wspólnie cała klasa, nauczyciel zapisuje propozycje na tablicy.

Przykładowe odpowiedzi:

KSIAŻĘ	SANDRA
- ucieka w samotność, izoluje się, od dziesięciu lat ukrywa się przed światem - jest bardzo nieśmiały - codziennie czeka na telefon od matki - nie chce uwierzyć, że matka od dawna nie żyje.	- ucieka w samotność, izoluje się - nieustannie kontroluje czas, by nie zapomnieć matki - nie interesuje jej teraźniejszość - irytuje otoczenie ciągłym mówieniem o matce - pokazuje pamiątki po matce - z powodu dziwnego zachowania uważana jest za odmieńca - zadręcza się, chętnie wykonuje najgorsze prace domowe, by poczuć się źle

III. PODSUMOWANIE

Zadanie 4

Nauczyciel prosi, by uczniowie wykorzystali przyniesione materiały: kolorowe magazyny, materiały papiernicze i samodzielnie wykonali zadanie:

Przygotuj wspomnienie o sobie w formie kolażu, które mógłbyś/mogłabyś odczytać za 10 lat. Zawrzyj w nim obraz obecnego/obecnej siebie (czas pracy min. 30 minut).

Temat lekcji może być inspiracją do kolejnej godziny lekcyjnej /zadania dodatkowego/ zadania domowego:

Napisz rozprawkę na jeden z podanych tematów, w swojej pracy nawiąż do doświadczeń bohaterów spektaklu pt. „Kopciuszek”.

- *„Wspomnienia ogrzewają człowieka od środka, ale jednocześnie siekają go na kawałki.”*

Haruki Murakami

- *„Spośród wszystkich duchów przeszłości, najgorsze są duchy tych, których kochaliśmy.”*

Arthur Conan Doyle

Opracowała: Magda Morawska

ZAŁĄCZNIK NR 1

ZAŁĄCZNIK NR 2

Jak zachowują się bohaterowie spektaklu pt. „Kopciuszek”, gdy tracą swoje matki? Dlaczego wspomnienia ograniczają ich i stają się dla nich więzieniami?

KSIAŻĘ	SANDRA

Lekcja nr 3

JĘZYK POLSKI

**Temat: „Pomyłki w baśniach są najpiękniejsze”.
Czego o współczesności dowiadujemy się z przedstawienia obejrzanego w teatrze?**

Scenariusz przeznaczony dla uczniów klas VII-VIII.

Uczniowie obejrżeli spektakl pt. „Kopciuszek” Joëla Pommerata w reżyserii Łukasza Gajdzisa w Teatrze Polskim w Bydgoszczy.

Życie od teatru różni się tylko tym, że w życiu nie ma prób generalnych.
Ewa Nowak „Bransoletka”

Cele zajęć:

Uczeń:

- wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich oraz innych tekstów kultury
- kształtowanie umiejętności uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym
- rozwijanie zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych

Uczeń:

- rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru
- wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka)
- określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury
- odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia
- określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji
- określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury

Formy pracy:

- zespołowa
- indywidualna

Środki dydaktyczne:

- program teatralny do spektaklu „Kopciuszek”
- materiały przygotowane przez nauczyciela: zadania dla zespołów, duże arkusze papieru, pisaki
- fragmenty recenzji spektaklu

Metody:

- ćwiczenia praktyczne
- aktywizujące
- poszukujące

Czas trwania zajęć: 90 minut

Tok zajęć

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Ocena obejrzanego przez uczniów przedstawienia:

- swobodne wypowiedzi uczniów
- uzupełnianie zdań, np.:

O przedstawieniu mogę powiedzieć, że...

Nie sądziłam/sądziłem, że

Najbardziej w przedstawieniu podobało mi się...

Wzruszające było...

Zainterесowała mnie scenografia, ponieważ...

Zaskakujące było...

Znana baśń została w przedstawieniu...

Chciałabym/chciałbym wiedzieć...

Muzyka towarzysząca aktorom...

- Formułowanie opinii o obejrzanym spektaklu

Zadanie dla uczniów:

Spośród określeń, które odnoszą się obejrzanego przedstawienia wybierz te, które najtrafniej je opisują, są zgodne z twoją opinią, wskaż te, które są nieprawdziwe. Uzasadnij swoją opinię.

Przykładowe odpowiedzi:

inscenizacja powiela znany z wielu baśni schemat; przedstawienie to ciekawa opowieść rodzinna dla każdego; błyskotliwa obserwacja współczesnego świata; tekst skłania do refleksji o współczesnym świecie; postacie zaprezentowane w przedstawieniu są jednowymiarowe; tekst to doskonale opowiedziana historyjka Kopciuszka; słabość przedstawienia polega na tym, że odchodzi się w nim od literackiej tradycji.

- prezentacja informacji o autorze tekstu Kopciuszka
- materiał przygotowany wcześniej przez jednego z uczniów
- określenie problematyki przedstawienia przez uczniów
(Uczniowie formułują odpowiedzi na pytanie, co uznaliby za najważniejsze w obejrzanym przedstawieniu.)

II. CZĘŚĆ WŁAŚCIWA

1. Omówienie celów lekcji. Zapisanie tematu lekcji.
2. „Kopciuszek” w tradycji literackiej – materiał przygotowany przez jednego z uczniów.

(Prezentacja uczniowska powinna zawierać informacje o różnych wersjach baśni, podstawowych wyznacznikach gatunku, motywach baśniowych wykorzystanych w tekście, nawiązaniach do tekstu w literaturze, filmie.)

3. Próba wyjaśnienia, jak uczniowie rozumieją określenie współczesny/ współczesność:
 - tworzenie „słoneczka” skojarzeniowego,
 - odczytanie definicji słownikowych,
 - wskazanie wynalazku, przedmiotu lub rzeczy, które można by uznać za symbol współczesności, uzasadnienie dokonanego wyboru.
4. Problemy współczesnego świata, o których jest mowa w przedstawieniu - próba rekonstrukcji. Praca w zespołach.

(Uczniowie zostają przydzieleni do zespołów losowo; w czasie pracy należy wybrać osoby, które będą pełnić role: lidera, sprawozdawcy, sekretarza. Uczniowie zapisują swoje odpowiedzi na plakatach.)

Zadania dla zespołów:

Grupa I - Uzależnienia

W jaki sposób w przedstawieniu został przedstawiony problem uzależnień? Wymieńcie bohaterów, którzy im ulegają. Przedstawcie sytuacje, w których o tym mowa. Sformułujcie wnioski, które wynikają z obejrzanego przedstawienia.

Grupa II - Dojrzewanie

Poszukiwanie własnego ja przez młodego człowieka W jaki sposób w przedstawieniu pokazano problem poszukiwania własnego ja przez młodego człowieka? Wymieńcie bohaterów, których ten problem dotyczy. Przedstawcie sytuacje, w których jest o tym mowa. Sformułujcie wnioski, które wynikają z obejrzanego przedstawienia.

Grupa III - Trudność w nawiązaniu relacji z drugim człowiekiem

W jaki sposób w przedstawieniu pokazano ten problem? Wymieńcie bohaterów, przedstawcie sytuacje, w których o tym mowa. Sformułujcie wnioski, które wynikają z obejrzanego przedstawienia.

Grupa IV - Kryzys rodziny

W jaki sposób w przedstawieniu pokazano ten problem. Wymieńcie bohaterów, przedstawcie sytuacje, w których o tym mowa. Sformułujcie wnioski, które wynikają z obejrzanego przedstawienia.

Grupa V - Uleganie modom i stereotypom

W jaki sposób w przedstawieniu pokazano ten problem? Wymieńcie bohaterów, przedstawcie sytuacje, w których o tym mowa. Sformułujcie wnioski, które wynikają z obejrzanego przedstawienia.

(W pracy zespołów można uwzględnić inne problemy, które wynikną z rozmowy z uczniami.)

Uczniowie zapisują swoje obserwacje i wnioski w tabeli:

PROBLEM		
sposób ukazania problemu w przedstawieniu	Bohaterowie dramatu, których problem dotyczy	Sytuacje, które są z problemem związane
wnioski		

5. Prezentacja wyników pracy zespołów. Ocena wypowiedzi uczniów.
6. Podsumowanie pracy zespołów. Sformułowanie odpowiedzi na pytanie zawarte w temacie lekcji: Czego o współczesności dowiadujemy się z przedstawienia obejrzanego w teatrze? – uczniowie zapisują notatkę w zeszycie.
7. Formułowanie odpowiedzi na pytanie: Dlaczego pomyłki w baśniach są najpiękniejsze?
8. Swobodne wypowiedzi uczniów (wskazanie na modyfikacje dokonane w pierwotnej wersji opowieści o Kopciuszku dla stworzenia innej/nowej historii, określenie, w jaki sposób zmienia się problematyka utworu, co tekst zyskuje).
9. Określenie wartości estetycznych i symbolicznych tekstu.

Zadanie dla uczniów:

Przeczytaj fragment recenzji „Kopciuszek” jakiego nie znacie. Na scenie Teatru Polskiego Katarzyna Figura. O jakich wartościach spektaklu mówi odtwórczyni roli Macochy? Czy zgadzasz się z jej opinią? Uzasadnij swój sąd, podając dwa argumenty.

- Tu nie ma ściemy - dodaje Katarzyna Figura, która w „Kopciuszku” wciela się w rolę nie do końca złej macochy. Nie do końca złej, bo tutaj macocha w pewnym sensie jest także ofiarą. [...] Nikt nie jest tylko dobry albo tylko zły - tak samo jak w życiu, choć na co dzień często o tym zapominamy. Myślę, że z naszego spektaklu każdy wyniesie coś innego i to jest fantastyczne. Dzieci dostaną po prostu historię Kopciuszka, młodzież sięgnie głębiej, dorośli z kolei będą mieli szansę, by zastanowić się, co tak naprawdę czasami wyprawiają: z rzeczywistością, która ich otacza, z drugim człowiekiem, czy wreszcie ze sobą. [...]

Joanna Pluta „Kopciuszek” jakiego nie znacie. Na scenie Teatru Polskiego, Katarzyna Figura, Gazeta Pomorska, 20 VI 2018r., fr.

III. PODSUMOWANIE

Sformułowanie odpowiedzi na pytania (próba dyskusji): W jaki sposób porozumieli się Kopciuszek i Księżę? Co dało początek ich przyjaźni? Czy nawiązanie relacji z drugą osobą było łatwe?

Runda pytań bez przymusu:

- Jak oceniasz zakończenie baśni?
- Czy tekst kończy się optymistycznie, czy pesymistycznie?
- Jakie wskazówki dla młodego widza można po obejrzeniu spektaklu sformułować?

Zadanie domowe

Napisz opowiadanie, w którym wykorzystasz elementy znanej baśni i zmienisz los jej bohaterów.

MATERIAŁY DODATKOWE DLA NAUCZYCIELA

Pytania kluczowe:

(Można je wykorzystać jako przygotowanie do pracy zespołów lub jako inny wariant zadań dla zespołów.)

- Jaką rolę w przedstawieniu odgrywa głos?
- Jaką rolę w dojrzewaniu Kopciuszka odgrywa Wróżka?
- Dlaczego w przezroczystym domu znalazły się elementy wystroju nawiązujące do ludzkich organów: usta, zęby, uszy?
- Dlaczego słowa są ważne, ale mogą być niebezpieczne?
- Dlaczego słuchanie jest trudniejsze od mówienia?
- Czy uroda jest podstawowym narzędziem kobiety?
- O czym świadczy nazwanie związku między dwiema osobami koegzystencją?
- Jakie konsekwencje związane z budowaniem relacji przynosi założenie „wciskaj innym kit, tak jak się wciska dzieciom?”
- Czy często ludzie myślą o jakiejś historii i w nie wierzą? Dlaczego to jest lepsze od prawdy?
- Jakie symboliczne znaczenie można przypisać gorsetowi, który Macocha nakazuje nosić Sandrze?

Skojarzenia związane ze współczesnością

czasy wynalazków, rozwoju technologii, gwałtowne zmiany środowiskowe, demograficzne, wzrost zagrożeń spowodowanych zanieczyszczeniem środowiska, brak autorytetów, czas celebrytów, odrzucenie tradycyjnych wartości, zaburzenie relacji międzyludzkich, zastąpienie realnych kontaktów życiem w wirtualnym świecie... itp.

Przykład wypełnienia tabeli

PROBLEM	UZALEŻNIENIA	
sposób ukazania problemu w przedstawieniu	Bohaterowie dramatu, których problem dotyczy	Sytuacje, które są z problemem związane
	Macocha	nieustannie próbuje udoskonalić samą siebie, przechodzi liczne kuracje odmładzające, szczeni się tym, że wygląda lepiej niż jej córki, wszystko musi być najlepsze: dom z przezroczystymi ścianami, zaprojektowany przez super architekta, na super osiedlu, staje się ofiarą samej siebie, wierząc, że Księżę może ją pokochać
	Ojciec	pali papierosy, po zamieszkaniu w nowym domu staje się bezwolny i zaczyna wykonywać polecenia przyszłej żony, nie reaguje na niesprawiedliwe traktowanie córki, próbuje wytłumaczyć jej, że powinna się dostosować do nowej sytuacji, nie może znieść milczenia córki
	Wróżka	pali papierosy, doskwiera jej nieśmiertelność, to, że wszystko już było, nic nowego nie może się zdarzyć

wnioski	bohaterowie nie są w stanie realnie ocenić swojej sytuacji, wolą nieprawdziwe relacje, stereotypy, udawanie, że wszystko jest jak należy, rozterki wewnętrzne próbują zagłuszyć swoimi uzależnieniami, koncentrują się tylko na sobie, uciekają od problemów, od prawdziwego życia, nie panują nad swoim życiem
---------	---

Opracowała: Małgorzata Acalska

Bibliografia

Edyta Brudnik, Anna Moszyńska, Beata Owczarska, *„Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie”*, Kielce 2011

Anna Janus – Sitarz, *„Przygotowanie ucznia do odbioru różnych tekstów kultury”*, Kraków, 2005

Joanna Pluta, *„Kopciuszek” jakiego nie znacie. Na scenie Teatru Polskiego*, Katarzyna Figura, „Gazeta Pomorska” [online], 20 czerwca 2018 [dostęp: 17.12.2018]. Dostępny w World Wide Web: <<https://pomorska.pl/kopciuszek-jakiego-nie-znacie-na-scenie-teatru-polskiego-katarzyna-figura/ar/13274664>>

Program do spektaklu

Lekcja nr 4

JĘZYK POLSKI

Temat: „Czas jest tym, czego nie możemy pożyczyć ani zaoszczędzić. Jedyne co możemy, to z niego korzystać.” – rozważania o czasie w „Kopciuszu” Joëla Pommerata.

Scenariusz przeznaczony dla uczniów klas VIII.

Uczniowie obejrzeni spektakl w reżyserii Łukasza Gajdzisa pt. „Kopciuszek” na podstawie tekstu Joëla Pommerata.

Cele zajęć:

Uczeń:

- umie opisać dzieło malarskie
- potrafi znaleźć współzależność między odrębnymi dziełami sztuki
- umie scharakteryzować bohaterów dramatu
- potrafi dowieść prawdziwości postawionej tezy – argumentacja
- redaguje tekst literacki w kontekście obejrzanego spektaklu

Formy pracy:

- indywidualna
- grupowa

Środki dydaktyczne:

- dzieło Salvadora Dalego „Trwałość pamięci”
- arkusz z zagadnieniami do analizy

Drogi uczenia się:

- przez działanie
- przez przeżywanie
- przez przyswajanie

Metody:

- burza mózgów
- heureza
- ciąg skojarzeniowy
- zapis automatyczny

Tok zajęć

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA

1. Nauczyciel wyświetla uczniom obraz Salvadora Dalego pt. „Trwałość pamięci”. Prosi o krótką interpretację. Może być w formie zapisu automatycznego (wg Andre Bretona – max. 3 minuty) lub luźnych skojarzeń wypowiedzianych i umieszczonych przez uczniów na tablicy.

Przykładowe odpowiedzi – skojarzenia:

- dziwne zegary
- jakby spały, odpoczywały, marzyły – o czym?
- o wieczności?
- o bezruchu?
- o przeszłości?
- o niepamięci?
- krajobraz: surowy, zimny, bezroślinny – czy też śpi?
- dziwna bezkształtna twarz
- rozleniwienie, sjęsta, drzemka
- surowa bryła i bezkształt – materia czy dematerializacja, deformacja?
- itd.

...albo odczytanie kilku zapisów automatycznych.

Ojciec		uwolnić od przeszłości, zacząć nowe życie;	brak porozumienia; - wpada w nałóg – palenie papierosów - próba odreagowania – autodestrukcja;
Macocho	- pragnienie zatrzymania CZASU; marzenie o wiecznej młodości;	- ciągłe zabiegi kosmetyczne, korekty chirurgiczne; - nieustanne podkreślanie atutów swojej urody – rywalizacja z córkami;	- skupianie się na powierzchowności pozbawiło ją sfery duchowej; - próżność i egoizm nie pozwalały jej spełnić się w roli matki; nie pozwoliły jej być dla dzieci dobrym przykładem; - niezdolna do miłości; poświęcenia; - brak ciepła rodzinnego;
Macocho	Siostry są bezrefleksyjne. Najważniejsze jest „tu i teraz”	- ciągłe zabiegi kosmetyczne, korekty chirurgiczne; - nieustanne podkreślanie atutów swojej urody – rywalizacja z córkami;	- skupianie się na powierzchowności pozbawiło ją sfery duchowej; - próżność i egoizm nie pozwalały jej spełnić się w roli matki; nie pozwoliły jej być dla dzieci dobrym przykładem; - niezdolna do miłości; poświęcenia; - brak ciepła rodzinnego;

Nauczyciel proponuje szczegółową analizę każdego przypadku. Dzieli klasę na 5 grup i rozdaje schemat do wypełnienia (załącznik nr 1).

Po wykonaniu zadania wspólne uzupełnianie (czas – do 7 minut na pracę samodzielną).

BOHATER	STOSUNEK DO CZASU	ZACHOWANIE	KONSEKWENCJE
Sandra (Kopciuszek)	Żyje przeszłością, bo pragnie ocalić od zapomnienia obraz matki. To sposób na jej wskrzeszenie, nieśmiertelność.	- przechowuje sukienkę matki jako najcenniejszą pamiątkę; ubierając ją, ma poczucie przekraczania granic światów i możliwość kontaktowania się ze zmarłą; - zawsze nosi album z fotografiami, żeby wciąż wspominać; - nie rozstaje się z zegarkiem, żeby nie zapomnieć; - przejmuje wszystkie obowiązki domowe - cierpienie jako kara za uchybienie w pilnowaniu czasu i myśleniu o matce;	- wycofanie, izolacja; - karmienie się przeszłością, wspomnieniami pozbawia ją własnego życia; - nieustanne prowokowanie tęsknoty staje się źródłem cierpienia i frustracji; - traci radość życia; - autodestrukcja;
Ojciec	Planuje przyszłość sam, bez porozumienia z córką i bez refleksji o obecnych problemach.	- godzi się na nowy, ale toksyczny związek z myślą o córce; by łatwiej zniósła żałobę i nie cierpiała; by zyskała nową rodzinę; - poniża się, poddaje dyktaturze przyszłej żony, sam chce się	- podporządkowany żonie traci swoją tożsamość; - zostaje pozbawiony możliwości decydowania o sobie – rodzą ubezwłasnowolnienie- relacja z córką zostaje zaburzona –

Ojciec		uwolnić od przeszłości, zacząć nowe życie;	brak porozumienia; - wpada w nałóg – palenie papierosów - próba odreagowania – autodestrukcja;
Macocho	- pragnienie zatrzymania CZASU; marzenie o wiecznej młodości;	- ciągłe zabiegi kosmetyczne, korekty chirurgiczne; - nieustanne podkreślanie atutów swojej urody – rywalizacja z córkami;	- skupianie się na powierzchowności pozbawiło ją sfery duchowej; - próżność i egoizm nie pozwalały jej spełnić się w roli matki; nie pozwoliły jej być dla dzieci dobrym przykładem; - niezdolna do miłości; poświęcenia; - brak ciepła rodzinnego;
Siostry	Siostry są bezrefleksyjne. Najważniejsze jest „tu i teraz”	- ślepo podążają za modą; - niewolnice gadżetów, sprzętów elektronicznych; - ludzi oceniają według posiadanego majątku, wyglądu, pochodzenia; - materialistki;	- bezrefleksyjność; - życie z dnia na dzień; - brak empatii – bezdusność; - przemoc psychiczna wobec słabszych – Kopciuszka;
Księżę	Zatraca poczucie rzeczywistości. Pozostaje w próżni, letargu. Nie dostrzega upływu CZASU.	- wypiera prawdę o śmierci matki; - naiwnie wierzy, że utknęła w strajku i niedługo wróci; - celebrytuje próby	- pozostaje dzieckiem - sam hamuje proces dojrzewania: do samodzielności, stania się mężczyzną;

		kontaktu telefonicznego – swoisty rytuał (próba zachowania poczucia bezpieczeństwa).	- apatia; - znudzenie; - próba walki z depresją poprzez imprezy (organizowane przez ojca Króla); - samotność; wieczna tęsknota; - tkwienie w świecie ułudy.
--	--	--	--

Nauczyciel prosi o wklejenie uzupełnionej tabeli do zeszytu.

PODSUMOWANIE

Nauczyciel prowokuje rozmowę, podczas której uczniowie znajdą podobieństwo w ujęciu czasu przez Dalego i czasu w „Kopciuszku”.

N: Przypomnijcie, jak CZAS został przedstawiony przez Dalego.

U: Jest to czynnik, który deformuje naszą PAMIĘĆ, czyni ją nietrwałą.

N: Czyli jaką rzeczywistość ukazuje dzieło?

U: Nadrealność obrazu – oniryczność, wskazuje na rzeczywistość wewnętrzną, ukrytą, naszą duszę, podświadomość.

N: Jaki związek mają senna rzeczywistość i CZAS z bohaterami „Kopciuszka”?

U: Kopciuszek i Księżę poprzez zatrzymanie się w czasie lub cofnięcie się w czasoprzestrzeni pozostawali w letargu. Żyli w swojej zamkniętej wewnętrznej przestrzeni, w izolacji. Okazało się, że ich próby przejęcia kontroli nad CZASEM wprowadziła ich do świata ułudy, świata wyimaginowanego – NIEPRAWDZIWEGO.

N: Kiedy nastąpiła zmiana w postrzeganiu siebie i życia?

U: Spotkanie dwojga spowodowało, że przyjrzeni się sobie z dystansu i dostrzegli istotę problemu. Rezygnacja z własnego życia w imię podtrzymania nieistniejącego to wegetacja. Ale też autodestrukcja. Życie to przeżywanie i akceptacja PRZEMIJANIA.

N: Co stało się ostatecznym potwierdzeniem tej tezy?

U: Potwierdziły to przywołane i przetłumaczone słowa matki:

**„Moja kochana,
jeśli będziesz nieszczęśliwa lub smutna,
to, by dodać sobie odwagi, myśl o mnie.
Ale nie zapomnij, że gdy będziesz o mnie myślała,
miej zawsze uśmiech na twarzy.”**

Nauczyciel prosi o samodzielne zapisanie wniosku w zeszycie.

Uczeń ma przy tym odnieść się do cytatu Benjamina Franklina umieszczonego w temacie lekcji.

Można podać słowa-klucze:

czas, przemijanie, życie, letarg, radość, przeżywanie, etc.

Zadanie domowe (do wyboru)

- Napisz opowiadanie pt. „Jestem Władcą Czasu”.
- Napisz esej pt. „ Czy można oszukać CZAS?”
- Napisz w imieniu Kopciuszka list, który będzie odpowiedzią na ostatnie słowa matki.
- Napisz rozprawkę, do której tezę stanowić będą słowa Benjamina Franklina.

Opracowała: Monika Bochańska-Kowalska

BIOGRAMY

Daria Sobik

absolwentka Kulturoznawstwa na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach i Wiedzy o teatrze na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Od września 2017 pracuje jako dramaturg w Teatrze Polskim im. Hieronima Konieczki w Bydgoszczy. Edukatorka teatralna, reżyserka czytań performatywnych i twórczyni projektów promujących polską dramaturgię współczesną. Była asystentką reżysera przy spektaklu *Koń, kobieta i kanarek* w reżyserii Remigiusza Brzyka. Pracowała nad dramaturgią spektakli: *Komedia omyłek* w reż. Jean Philippe Salerio, *Kopciuszek* w reż. Łukasza Gajdzisa, *Motyle* w reż. Emilii Piech, *Sprawa. Dzieje się dziś* w reż. Martyny Majewskiej.

Małgorzata Acalska

doradca metodyczny w Miejskim Ośrodku Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy, nauczyciel języka polskiego w Zespole Szkół nr 29 w Bydgoszczy, propagatorka idei rozwijania kreatywności i twórczego myślenia uczniów, realizująca różnorodne zadania związane z rozwijaniem zainteresowań humanistycznych uczniów (współpraca w organizacji i przeprowadzaniu konkursów przedmiotowych, realizacja innowacji związanych z edukacją teatralną, regionalną) autorka publikacji metodycznych, programów szkoleń dla nauczycieli języka polskiego, egzaminator Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej.

Monika Bochańska-Kowalska

nauczycielka języka polskiego w Szkole Podstawowej nr 63 w Bydgoszczy. Założycielka zespołu ruchu scenicznego „Iris” działającego w latach 2001--2008. Współorganizatorka Powiatowego Przeglądu Twórczości Dziecięcej, którego stałym elementem są warsztaty teatralne oraz realizacje filmowe jako sposób na odkrywanie talentów wśród dzieci. Brała udział w ogólnopolskich projektach „Warto być dobrym” i „Szkoła odkrywcow talentów”. W szkole prowadzi Koło Teatralne. Tytuły ostatnich spektakli to „Dziady” cz. II, „Śnieżynka”, „Historia Powstania Warszawskiego”.

Magda Morawska

nauczycielka języka polskiego w Szkole Podstawowej nr 63 z Oddziałami Sportowymi w Bydgoszczy. W latach 2007-2009 koordynowała projekty wspierające działalność choru Adoramus i współtworzyła fundację pod tą samą nazwą (realizowane projekty: „Zaśpiewajmy razem?!“ – rozwój społecznoartystycznej strategii działania poprzez inwestowanie w zasoby ludzkie i aktywa pod patronatem Prezydenta Miasta Bydgoszczy, „Historia i tradycja oręża polskiego pieśnią opisana” we współpracy z Ministerstwem Obrony Narodowej). Od dziesięciu lat współorganizatorka Powiatowego Przeglądu Tworzości Dziecięcej, w ramach którego prowadzi z uczniami warsztaty teatralne i filmowe oraz wydaje drukiem tomiki dzieł młodych tworców. Opiekunka szkolnego koła teatralnego (ostatnie realizacje: „Pięć minut”, „Kopciuszek”, „FELICJA ZŁODZIEJKA”). Wraz z uczniami brała udział w ogólnopolskich projektach m.in. Szkoła Odkrywców Talentów i Warto być dobrym.

Lucyna Wójt

Absolwentka: filologii polskiej na WSP w Bydgoszczy, dziennikarstwa na UKW w Bydgoszczy oraz wiedzy o kulturze na WSH w Gdańsku. Nauczycielka języka polskiego i antropologii kultury w III Liceum Ogólnokształcącym im. Adama Mickiewicza w Bydgoszczy. Autorka programu klasy humanistycznej z innowacją dziennikarsko-prawną. Egzaminator Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku.

dyrektor **Łukasz Gajdzis**
zastępca dyrektora **Anna Kosmala**
główny księgowy **Jacek Grabarczyk**
dramaturżki **Daria Sobik, Joanna Tarasińska**
kierowniczka działu artystycznego **Bernadeta Fedder**
producent **Mariusz Gołosz**
kierownik działu promocji i sprzedaży **Michał Gąsiorowski**
dział promocji i sprzedaży **Magdalena Kołata, Marietta Maciąg,**
Aleksandra Rzęska, Agnieszka Sondej, Paulina Wenderlich
aktorzy i aktorki **Paweł L. Gilewski, Mirosław Guzowski,**
Marian Jaskulski, Damian Kwiatkowski, Alicja Mozga,
Dagmara Mrowiec-Matuszak, Emilia Piech, Jerzy Pożarowski,
Michalina Rodak, Michał Surówka, Małgorzata Trofimiuk,
Jakub Ulewicz, Małgorzata Witkowska, Marcin Zawodziński
inspicjenci **Hanna Gruszczyńska, Adam Pakieła**
sekretariat **Joanna Konopka**
koordynatorka programu Struktury Kultury/pedagog **Karolina Sosińska**
główna specjalistka ds. pracowniczych oraz BHP **Marta Pierzchalska,**
Krystyna Müller
zastępca głównego księgowego **Joanna Kraszewska**
specjalistka ds. płac **Elżbieta Cieślak**

księgowe **Jagoda Sternal, Joanna Szewe**
kierownik działu techniczno-gospodarczego **Waldemar Gracz**
zastępca kierownika działu techniczno-gospodarczego **Beata Waszak**
specjalistki ds. techniczno-gospodarczych **Maria Skora,**
Kazimiera Szramka
kierowniczka pracowni krawieckiej **Ewa Stańska**
krawcowe **Alina Tadych, Aldona Włoch**
kierownik pracowni elektroakustycznej **Robert Łosicki**
elektrycy-oświetleniowcy **Marek Wilk, Eugeniusz Wiśniewski**
akustycy **Leszek Drygas, Krzysztof Kroschel**
brygadzysta obsługi sceny **Artur Ekwiński**
montażysty sceny **Andrey Astvatsaturoy, Jarosław Andrysiak,**
Andrzej Kotowski, Jarosław Kubiński, Mariusz Pawlikowski,
Roman Pietrzak, Marcin Należyty
rekwizytorzy **Eugeniusz Baranowski, Wiesław Mitoraj**
garderobiane **Olga Betańska, Jadwiga Kamińska, Katarzyna Wysocka**
fryzjer **Michał Boroń**
ślusarze-montażyści **Jarosław Andrysiak, Andrzej Kotowski**
stolarze-montażyści **Krzysztof Pawlak, Witold Włoch**
zaopatrzeniowiec-kierowca **Bożena Lange**
konserwator **Zbigniew Czerniak**

Teatr Polski
im. Hieronima Konieczki
al. Adama Mickiewicza 2,
85-071 Bydgoszcz

sekretariat
E tp@teatrpolski.pl
T 52 339 78 13
F 52 339 78 20

Informacja o biletach
E bilety@teatrpolski.pl
www.teatrpolski.pl
T 52 339 78 18
M 885 607 090
F 52 339 78 40

Kasa główna/info:
al. Adama Mickiewicza 2
(główne wejście od ul. 20 stycznia 1920 r.)

Czynna od poniedziałku do piątku 14.00-19.00 oraz w soboty, niedziele i święta trzy godziny przed spektaklem.